گفت‌وگوی «جوان» با مسئول راویان استان اصفهان پیرامون چندوچون کاروان اهالی بهشت

کاروانی که هر سال باشکوه بیشتری به حرکت خود ادامه می‌دهد

■ علیرضا محمدی

در ایام فاطمیه امسال ۲۸۰ شهید گمنام دفاع مقدس همانند سنوات گذشته تشییع و به خاک سپرده شدند. هرچند این اتفاق مربوط به یک ماه پیش بود، اما از آنجا که برخی از رسانه‌های معاند سعی دارند تا توجه مردم به این کاروان‌ها و در کل موضوع شهدا را تحت‌الشعاع قرار دهند، ما را بر آن داشت تا گفت‌وگویی با محمود محمودی مسئول راویان استان اصفهان و یکی از دست‌اندرکاران «کاروان اهالی بهشت» این استان داشته باشیم. محمودی از بانیان و فعالان این کاروان‌هاست که هر ساله همراه شهدای گمنام به اقصی نقاط اصفهان می‌رود. گفت‌وگوی ما با او، پیرامون این کاروان‌ها و همین طور توجه مردم به شهدایی است که هرچند گمنام هستند، اما خانواده‌ای به وسعت مردم ایران دارند.

در این گفت‌وگو بیشتر قصد داریم از وضعیت تشییع و تدفین شهدای گمنام بدانیم، محل دفن این شهدا بر چه اساسی تعیین می‌شود؟

این سؤال شما یک وجه فقهی دارد که به آن اشاره می‌کنم. هر کسی که مرحوم می‌شود یا باید براساس وصیت‌نامه‌ای که دارد محل دفنش تعیین شود یا براساس گفته ولیِ آن متوفی، محل دفنی برایش در نظر گرفته شود. مثلاً پدر و مادری بگویند که ما می‌خواهیم فرزندمان در این شهر یا آن نقطه دفن شود. اگر میتی ولی یا وصیت‌نامه نداشته باشد، حاکم شرع وقت باید تعیین کند که کجا دفن شود. مسلماً شهدای گمنام اگر وصیت‌نامه یا ولی مشخص داشتند که صفت گمنام نمی‌گرفتند. لذا در این خصوص حاکم شرع که اکنون ولی فقیه است باید محل دفن آنها را مشخص کند. حضرت آقا در این خصوص اختیار را به نهاد زیربط یعنی کمیته مفقودین ستاد کل واگذار کرده‌اند. این کمیته براساس نظر کارشناسی که دارد، اماکن را تعیین می‌کند. در این مسیر استان‌ها یا حتی شهرها و گاه روستاها درخواست‌هایی به این کمیته می‌دهند و بعد از بررسی، به فراخور حال به این درخواست‌ها سهمیه‌ای تخصیص داده می‌شود. الان در خود اصفهان، ما ۱۱۰ شهر داریم که شاید از این میان حدود چهار یا پنج شهر شهید گمنام نداشته باشند. این چند شهر هم به خاطر مشکلات اداری که داخل خودشان دارند نتوانستند میزبان ابدان مطهر شهدای گمنام باشند. مثلاً فلان مسئول این شهر می‌گوید شهدا را در فلان جا دفن کنیم و آن یکی نظر دیگری دارد. البته ما برای این چهار یا پنج شهر سهمیه تخصیصی گرفته‌ایم که هر وقت شرایط مساعد شد، این چند شهر باقی مانده نیز میزبان حرم شهدای گمنام خواهند شد.

برنامه کاروان شهدای گمنام به چه نحوی است؟ چند روز در راه هستند و به چه نقاطی سر می‌زنند؟

معمولاً دهه پایانی ایام فاطمیه این کاروان‌ها در استان‌های مختلف برنامه‌های خودشان را دارند. من از اصفهان که اشراف بیشتری روی آن دارم صحبت کنم؛ چندین سال پیش کاروان‌های شهدای گمنام که ما در استان خودمان روی آن نام «کاروان اهالی بهشت» گذاشته‌ایم به گستردگی الان نبود. گستردگی منظورم حضور و حرکت در تقریباً همه شهرستان‌های استان است. همین طور درگیر کردن دیگر مسئولان و نهادهای شهری زیربط در این مقوله. مثلاً امسال ما با ائمه جمعه، سازمان تبلیغات، نیروی انتظامی، امور مساجد و... شهرهایی که میزبان کاروان شهدا بودند هماهنگی‌هایی انجام داده بودیم. امسال کاروان اهالی بهشت به همه بیست و چند شهرستان استان رفت. هر شهرستان هم که چند شهر در خودش دارد. به این ترتیب می‌توان گفت که مردم اکثر شهرهای یا حتی روستاهای ما میزبان شهدای گمنام بودند؛ چه در مسیر این کاروان قرار گرفته باشند یا کاروان در آنجا توقف کرده و مراسمی برگزار شده باشد. قبل از بحث کرونا این کاروان‌ها این قدر گسترده نبود. بعد که کرونا همه گیر و تمام شد، در دوره جدید، کاروان اهالی بهشت تقریباً همه جای استان را پوشش می‌دهد و در استان‌های دیگر هم به همین ترتیب است. به نوعی شبیه راهیان‌نور است. هرچه که از زمان آن گذشت، گسترده‌تر و باشکوه‌تر شد، کاروان‌های شهدای گمنام هم هر چه گذشت حضور مردم و گستردگی آن بیشتر و بهتر از سال‌های قبل شد.

امسال در اصفهان چند شهید گمنام داشتید؟

۱۲ شهید به استان ما تخصیص داده شده بود. از این میان هفت شهید روی تریلرها به شهرهای مختلف استان برده شدند، دو شهید روی خودروهای ارس به روستاها و سه شهید هم سهم خود شهر اصفهان بودند. برنامه امسال طبق معمول از کاشان شروع شد. این را هم اضافه کنم که پیکر شهدا ابتدا به معراج شهدای تهران برده می‌شوند و سپس از آنجا پیکرهای مطهر به استان‌های مختلف ارسال می‌شوند. شهدای اصفهان هم از قم به کاشان می‌آیند. اینجا ورودی استان است. لذا مراسم ابتدایی ما آنجا برگزار می‌شود. سپس به ترتیب به شهرهای دیگر می‌رویم.

بنابر این در ۱۰ روز پایانی ایام فاطمیه تا روز شهادت بی‌بی دو عالم حضرت زهرا(س) کاروان‌ها در همه جای ایران پیکر شهدا را بین مردم می‌برند و بعد از تجدید میثاق مردم با آنها، درست در روز شهادت خانم به خاک سپرده می‌شوند؟

بله، همین طور است. در چند سال گذشته این برنامه یک نظمی به خودش گرفته است. اینجا خوب است اشاره‌ای به پیکر آن سه شهید گمنامی داشته باشم که عرض کردم سهم خود شهر اصفهان بودند. امسال در ۱۰ روزی که پیکر ۹ شهید دیگر در شهرها و روستاهای استان حضور یافتند، پیکر این سه شهید نیز با سه آمبولانس به مساجد، تکایا و هیئات شهر اصفهان برده شدند. البته امسال با درخواست‌ها و هماهنگی‌هایی که صورت گرفت، مدارس و دانشگاه‌ها هم میزبان پیکر این سه شهید بودند. معمولاً کنار هر آمبولانس شهید یک مداح، یک راوی و چند خادم هم حضور داشتند که در پر بار شدن مراسم کمک می‌کردند. چون تعداد درخواست‌ها زیاد بود، در هر مسجد یا مدرسه‌ای یک برنامه حدود ۲۰ دقیقه‌ای برگزار می‌شد. خب استقبال زیاد است و اگر بخواهیم در این ۱۰ روز اماکن زیادتری را پوشش بدهیم ناگزیریم که برای هر کدام یک زمان کوتاه نظر بگیریم.

متولی برگزاری مراسم کاروان شهدای گمنام کدام نهاد است؟

بازوی اجرایی کمیته مفقودین نیروهای مسلح، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس در هر استان است. اما این نهاد نیز می‌آید و کار را به فرهنگی سپاه‌های استانی واگذار می‌کند. مثلاً در اصفهان بخش فرهنگی لشکر امام حسین(ع) محوریت کار را برعهده گرفته است. چندین سال پیش خود ما توفیق داشتیم که استارت این حرکت را در لشکر مقدم امام حسین(ع) بزنیم. آقای نبی معاونت فرهنگی لشکر، شهدای مدافع حرمی مثل جواد محمدی، مسلم خیزاب و دوستان دیگری بنیان این کار را گذاشتند.

پس در اصفهان شهدای مدافع حرم در رونق کاروان‌های شهدای گمنام نقش داشتند؟

بله، همین طور است. همان طور که عرض کردم دو شهید شاخص در این خصوص داریم؛ شهیدان محمدی و خیزاب. جالب است که بدانید شهید خیزاب در آن سالی که پیکر ۱۷۵ شهید دست بسته غواص آورده شد، بسیار در کاروان حمل پیکر آن شهدا زحمت کشید و فعال بود. یک جمله از شهید گرانقدر مسلم خیزاب به یادگار مانده است که گفته بود: من برات شهادت را از همین کاروان شهدای غواص گرفتم. این شهید گرانقدر سال ۹۴ در سوریه به شهادت رسید.

امسال در کاروان اهالی بهشت، خود شما هم حضور داشتید؟

من افتخار داشتم که ۱۰ روز را با کاروان ۹ شهیدی بودم که به شهرها و روستاها برده می‌شدند. تقسیم‌بندی‌مان هم این طور بود که هفت شهید به شهرها بروند و دو شهید روی وانت بارهای سبک ارس به روستاها برده شوند. گاهی این ۹ شهید همراه هم می‌شدند و گاهی جدا از هم و هر کدام به نقطه‌ای می‌رفتند.

در این ۱۰ روز استقبال مردم را چطور دیدید؟

به دلیل وجود روستاها و شهرهای متعدد در سطح استان، ما از قبل برنامه‌ریزی کرده بودیم که پیکرها از کجاها صرفاً عبور کنند و کجاها توقف داشته باشند. گاه در مسیر به روستاهایی می‌رسیدیم که در برنامه توقف وجود نداشتند، ولی استقبال مردم به قدری بود که ناگزیر می‌شدیم برخلاف برنامه عمل کنیم و آنجا برای دقایقی هم که شده توقف کنیم. مثلاً در برخی از مناطق یک روستا را که دسترسی راحت‌تری داشت محور قرار می‌دادیم تا مردم روستاهای اطراف به آنجا بیایند و مراسم برگزار شود. ولی پیرمردها و پیرزن‌ها و بچه‌های کوچک که توان رفتن به آن روستا را نداشتند، می‌آمدند کنار جاده و طوری از این شهدا با اخلاص و علاقه استقبال می‌کردند که واقعاً آدم نمی‌توانست بی‌تفاوت رد بشود و ناگزیر می‌ایستادیم تا به ابراز احساسات این مردم پاسخ بدهیم. هر کاروانی هم که کنار خودش مداح و سخنران و راوی داشت و مراسم واقعاً معنوی و با صفا برگزار می‌شد. من پیرزنی را دیدم که برای کاروان شهدا اسپند دود کرده بود و در کنارش چند خانم با تصاویر شهدای خودشان (حالا پسرشان بود یا برادرشان و...) ایستاده بودند و اشک می‌ریختند. یا در روستایی که مردم محرومی داشت، از تنها دارایی‌شان که گوسفندان‌شان بود برای کاروان قربانی می‌کردند. برخی از شهرها یادواره شهدای‌شان را نگهداشته بودند تا با آمدن پیکر شهدای گمنام همزمان شود. کاروان اهالی بهشت که می‌آمد، آنها هم همزمان یادواره‌شان را برگزار می‌کردند. اینها را که می‌دیدیم نمی‌توانستیم عبور کنیم. پای کاروان قفل می‌شد و همان جا توقف می‌کردیم. شهدای گمنام کاروانی هستند که هر سال دل عشاق را به کربلا می‌برند.

برخی سعی دارند این طور القا کنند که مردم دیگر توجهی به شهدا و مقوله ایثار و شهادت ندارند. نظر شما چیست؟

طبق آنچه ما به عینه دیدیم، هر کسی این را بگوید از سر خیانت حرف می‌زند. علاوه بر تقاضا برای میزبانی پیکر شهدا، همان طور که عرض کردم مردم روستاها یا شهرهایی که در برنامه توقف ابدان مطهر شهدا نبودند نیز خودشان را به لب جاده یا محل مراسم می‌رساندند تا برای چند دقیقه هم که شده، از همان فضایی تنفس کنند که عطر شهدا در آن جاری است. یا بسیار پیش می‌آمد افرادی را با تیپ‌ها و ظاهرهای خاصی می‌دیدیم که آدم باور نمی‌کرد اینها هم به شهدا عشق و علاقه داشته باشند. این صحنه‌ها هر سال در اقصی نقاط کشور تکرار می‌شود.

در میان صحنه‌هایی که امسال دیدید، کدام صحنه برای خودتان تأثیرگذارتر بود؟

در آران و بیدگل مادری فرزند معلولش را با خودش برای زیارت کاروان شهدا آورده بود. این فرزند با واکر سر کوچه ایستاده بود و همراه مادرش به کاروان شهدا نگاه می‌کردند. چون خیابان شلوغ بود، این مادر و فرزند از سر همان کوچه، عبور شهدا را تماشا می‌کردند. مادر نگاهی به این بچه می‌انداخت و نگاهی به تابوت شهدا و مرتب این کار را تکرار می‌کرد. این صحنه واقعاً تأثیرگذار بود. یا در شهر عسکران از توابع داران (شهرستان فریدن اصفهان) یک پدری، پسر جوان بیمارش را که حدود ۲۰ سال داشت همراه خودش آورده بود. این پسر وضعیت جسمی بسیار بدی داشت. پدرش او را آورد و یکی دو جا سوار ماشین حمل شهدا کرد. دقیقاً مثل رفتاری که مردم با امامزاده‌ها دارند، اینجا هم با شهدا همان رفتار می‌شد. اینکه حضرت امام می‌گویند شهدا امامزادگان عشق هستند و مزارشان تا ابد حرم اهل دل می‌شود، واقعاً مصداق‌های عینی آن را در برخورد مردم با شهدا و خصوصاً کاروان شهدا شاهد هستیم.

> شهیدان مدافع حرم جواد محمدی و مسلم خیزاب، از جمله افرادی هستند که در بنیانگذاری و رونق کاروان شهدای گمنام موسوم به «کاروان اهالی بهشت» نقش ارزنده‌ای ایفا کردند. شهید خیزاب موقع آمدن شهدای دست بسته غواص، بسیار زحمت کشید و در کاروان حمل پیکر این شهدا فعالیت می‌کرد

> امسال با درخواست‌ها و هماهنگی‌هایی که صورت گرفت، مدارس و دانشگاه‌ها هم میزبان پیکر کاروان شهدای گمنام بودند. معمولاً کنار هر آمبولانس شهید یک مداح، یک راوی و چند خادم هم حضور داشتند که در پر بار شدن مراسم کمک می‌کردند. چون تعداد درخواست‌ها زیاد بود، در هر مسجد یا مدرسه‌ای یک برنامه حدود ۲۰ دقیقه‌ای برگزار می‌شد

یادمان

شهید خیزاب و کاروان شهدای گمنام

شهید مسلم خیزاب سال ۱۳۵۹ دیده به جهان گشود و ۲۶ مهر ۱۳۹۴ در سوریه در نبرد با تروریست‌های داعش به شهادت رسید؛ او در هنگام شهادت صاحب فرزند پسر خردسالی به نام محمد مهدی بود. شهید خیزاب پس از شهادت، در میان مردم و خصوصاً جوان‌ها بسیار شناخته شد. چراکه برخی از زوایای زندگی او و آرزوی شهادتش، بعدها برای مردم آشکار شد و جزو آن دسته از شهدایی قرار گرفت که بسیاری از مردم به سمت شناخت او گرایش پیدا کردند. یکی از خصوصیات اخلاقی شهید خیزاب، توجه او به شهدا و خصوصاً شهدای گمنام بود. وقتی که بحث آمدن پیکر شهدای گمنام پیش آمد، او بسیار فعال بود. یک بار هم که پیکر ۱۷۵ شهید دست بسته غواص به وطن بازگشت، او بسیار در تشییع پیکر این شهدا زحمت کشید و نهایتاً گفت که برات شهادت را پای کاروان شهدای غواص گرفته است. در واقع مراسم تشییع شهدای غواص و بازگشت پرستوهای مهاجر به وطن، شهید خیزاب را برای پیوستن به کاروان شهدا هوایی کرده بود و لحظه‌شماری می‌کرد تا به یاران شهیدش بپیوندد. همسرش در این‌باره می‌گوید: بعد از مراسم تشییع شهدای غواص که وی ساعت‌ها در کنار آنها بود، گفت: اول شهادت و بعد سلامتی خانواده را از شهدای غواص خواستم و به هر دو خواسته نیز خواهم رسید. وی همواره می‌گفت آرزو دارم با گلوله مستقیم دشمن شهید شوم و به من نیز تأکید کرد اگر دیدی سر بر تن من نیست، گلوگاهم را ببوس و بگو خدایا این قربانی را از ما بپذیر.

جدول

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۶۹۵۰

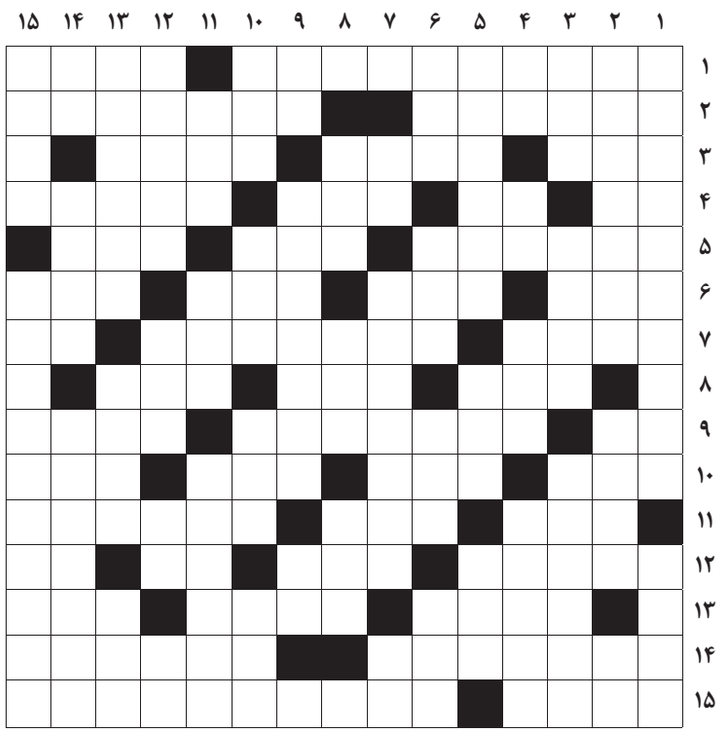

از راست به چپ

■ ۱- کشوری جزیره‌ای است واقع در اقیانوس هند، در کنار سواحل جنوب شرقی آفریقا – زمان مرگ ■ ۲- گورستان زرتشتی‌ها - از گیاهان دارویی که به ساختن گلبول‌های قرمز خون کمک می‌کند ■ ۳- چوب روی گردن گاو – پماد ضد سردرد - از نام‌های خدا به معنای قاضی ■ ۴- راندن مزاحم - زنده - کشک سیاه - بیماری وبا ■ ۵- پسر داود نبی - جزیره زادگاه ناپلئون - سگ بیمار ■ ۶- عشق فرنگی - دستگاهی برای سرخوردن روی یخ - مهار شتر - مقر اروپایی سازمان ملل ■ ۷- امتیازی در جودو و کاراته - بهره‌برداری و سودآوری - گیاهی خاردار ■ ۸- مرد بی زن - ریسمان - قایق تفریحی ■ ۹- همراه آشغال - کوچک‌ترین کشور جنوب شرقی آسیا - قرقی، قوش ■ ۱۰- اسم - هنر فرنگی - سنگ بیابان - سلاح ترکیدنی ■ ۱۱- روح و روان - رود روسیه - شهرت ■ ۱۲- از دست دادن تعادل روانی - جامه بلند - حمله نظامی - دشمن سخت ■ ۱۳- خراب و دورانداختنی - سخن زیر گوشی - نقاش و مجسمه‌ساز فرانسوی و از بنیان گذاران امپرسیونیست ■ ۱۴- تخلیه الکتریکی بین دو ابر - درخت تبریزی ■ ۱۵- شانه‌به‌سر - جنون جوانی

از بالا به پایین

■ ۱- اولین چاه نفت ایران در این شهر زده شد - هر یک از فصل‌های قرآن ■ ۲- دستگاه ویژه استریل کردن وسایل جراحی - سوداپیشه - شمردن ■ ۳- نوشابه لبنی - گلی آپارتمانی - بسته و سفت‌شده ■ ۴- افزودن انگلیسی - از حروف مقطعه - همداستان رامین - فناشده ■ ۵- تمساح - خبرگزاری مصر - جای بازگشت ■ ۶- زمان زودگذر - خوراک و توشه - درجه هدفگیری برای توپخانه - تند و تیز ■ ۷- تن‌پوش مردانه - مولد برق - کشیش ■ ۸- کشیدنی نامطوب در زندگی دیگران - واحدی نظامی - جسم انسان غیر از سر ■ ۹- مخفف هستم - مجازاً شخص بسیار دانشمند - برجستگی سوهان ■ ۱۰- جوانمرد - خانه - سریال بی سروته - سوز فلک‌زده ■ ۱۱- تزویر - کوشش - پلیس سری آلمان نازی ■ ۱۲- فشرده و له شده - امر به یافتن - تنها - کیف بی سر ■ ۱۳- سوار کردن قطعات یک دستگاه - وسیله‌ای در آشپزخانه - تفریح کودکانه ■ ۱۴- مهریه حضرت زهرا - واکس براق - سرزمین‌های قطب شمال ■ ۱۵- درخت مقاوم کویری - از رشته‌های سنگین ورزشی

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

	۷			۶	۵		۳	
۱	۶			۳		۲	۷	
۲			۸					
	۱		۲			۹		
۹		۴				۳		
		۱						۵
		۹			۷			
			۴		۲			۷

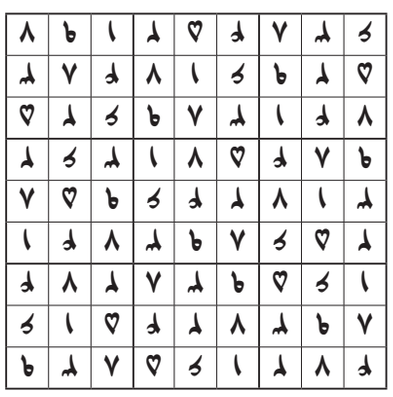

جدول کلمات متقاطع
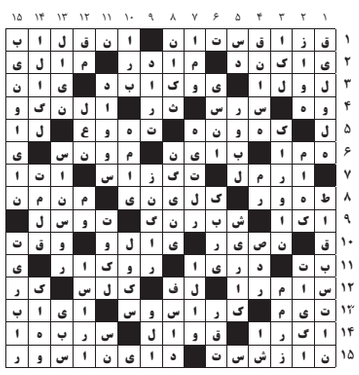
پاسخ جدول شماره ۶۹۴۹